

הגדה של פסח פה ישרים

רשי

הריטב"א

מצה

זו כשמניע למלך זו אחוז כירו
את המלך ומנכיה ומניפה לבין
ולבין וכמו כן למרור חבל כשמניע לפסח
אינו מנכיה הכ' חכילין שרשם כתי שאוכל
קרשים כחן ולכך אמרו
פסח שהיו אבותינו
אוכלים

רשבים

רבן

נמליאל היה
אומר וכו' :
כלומר אעפ"י שאכל
פסח ומלך ומרור לא
יכל ידיו חובתו כלתי
אמירה מפני שאנו
רוחין שהקב"ה הקפיד
באמירה והגדה והכיה
במלך פסח ויהי את
הכלל מפני שהיה טעם
למלך כל טעמה :

רבן

נמליאל היה אומר כל מי שלא אמר נ'
דברים אלו בפסח וכו' הקחיל במשנה
וקיים כה וכן הכריח והקוסקהא באמלע
ומ"ש לא יכל ידיו חובתו פירושו לחכמים שלא
קיים מצותו כראוי :

מצה

זו שאנו אוכלין
כך דורשין
במכילתין שלא הספיק
כלקס ומכין למרור כי
מס שאמר הכתוב כי לא
חמץ ר"ל פי לא הוס
חמץ כשילאו ממלרס
אכל כשהגיעו לרפירות
חמץ היה אלא שכתבים
חמץ ומלך עמו בבית
כראויא בפסחים כ' כי
שיעור חמץ אינו אלא
מל

סיני * נתן לנו את התורה *
הבניסנו לארץ ישראל ויבנה
לנו את בית הבחירה לפפר
ער כל עונותינו :

רבן גמליאל היה אומר כל
מי שלא אמר ישיה
דברים אלו בפסח לא יצא
ידי חובתו * ואלו הן * פסח *
מצה * ומרור :

פסח ישהיו אבותינו אוכלין
בזמן ישיבת המקדש בניים על שום מה * על
שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו
במצרים שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא ליי
אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו
את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם
וישתחו :

ואחוז מכה כירו ואומר

מצה זו שאנו אוכלין על שום מה * על שום
ישרא

דרך אמונה

רבן

נמליאל היה אומר
וכו' כלומר אפי'
ספר נסים וגמלאות שהיו
בתורים ולא אמר נ' דברים
אלו שהם חוקים של נס
לא יכל ידיו ואמר כלל
ופרט לומר לך שכן היה
המדה כדי לעורר לבית
בני אדם ואמר כתחנה
הכלל שהוא פסח מלך
ומרור וכשיאכלו מה זה
תהיה התשובה פסח שהיו
וכו' אפי' חבל אוחס לא יכל
י"ח לח"ל (כמ"ס הריטב"א)
שהמדרש הוא העיקר לא
המעשה :

פסח שהיו אבותינו ימי סוף ואמרתם זבח פסח וכו' וי"ל במ"ס כנגפו את חכמים ולא אמר כנגפו
את חכמים וכתב"ל היה וימלאנו ה' וכו' יכל על כנון שפיקר ההפלה שהיתה ועליה נגסו
סלא יכלו פתח ביתם הוא כשכיל מכת הרג ואכזן שהיה אחר מכת בכורות ע"י משלחת מלאכי רעים
אכל מכת בכורות לא היו כריכים שמירה שהיתה ע"י ית' ולא עבר זר בתוכם :

מצה

זו וכו' : שנאמר ויחפו את הכנף וכו' י"ל כפ"ה (א"ל) איך תכל זאת מלפניו ית' להוציאם כעבדים
הבורחים מהדוניים ולא קרה יד ה' לתת כלל פרעה להוציאם כשחמה וכאידים כחן וכנור כי
לכ המלך ביד ה' וכו' : כלומר ענינה מכות ויהי לא חמץ (נ' מ"ס כי נורשיו ולא אמר המגרם ית')
כלומר לא נורשו ויהי לא יכלו להתמחה ה' למלך לא עשו להם כדה בעוד היום גדול שהרי תיום ר"ח
הס